

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

Музика у світовій культурі ХХ-ХХІ ст.

Освітній ступінь	Магістр	Курс	1
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво	Семестр	2
Освітньо-наукова програма	Музична режисура		
Статус	вибіркова	ECTS	4
		Годин	120
		Лекції	20
		Семінари	20
		Самостійна робота	80
Семестровий контроль	залік		

Інформація про викладача

ПІБ	Вишинський Віталій Володимирович, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=c5rYMt0AAAAJ&hl=uk&authuser=1
e-mail	nmauvysh@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є явища, події, творчі постаті світової музичної культури, які розгорталися протягом ХХ першого десятиліття ХХІ століття. **Метою** навчальної дисципліни є вивчення студентами процесів світової культури ХХ-ХХІ століття та визначення в них місця і ролі музичного мистецтва. Навчальний матеріал включає теоретичний, семінарські, самостійні форми роботи практичного спрямування. **Завданнями** вивчення дисципліни є: огляд основних етапів розвитку світової музичної культури ХХ століття та їх вплив на характер музичної культури початку ХХІ століття; ознайомлення з соціальним, політичним контекстом явищ музичної культури зазначеного періоду; визначення місця і ролі українського музичного мистецтва ХХІ століття в процесах світової музичної культури; ознайомлення з творчим доробком знакових постатей світової і української культури (музичної культури) ХХ – початку ХХІ століття.

Під час проходження курсу студенти мають знати: основні етапи розвитку сучасної музичної культури; знакових особистості музичної культури, які визначили вектор її руху; музичні твори, мистецькі події, які презентують етапи розвитку музичної культури у той чи той її період. Вміти простежити взаємозв'язок сучасної вітчизняної культури та світової; критично оцінювати

діяльність діячів сучасної музичної культури; визначити чинники розвитку тих чи тих явищ сучасної музичної культури.

У процесі проходження матеріалу навчальної дисципліни студенти досягають таких **програмних результатів**:

- Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтеграції для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.
- Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів дослідження та проектів.
- Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтеграцію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.
- Планувати та виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

Розвивають наступні **загальні та фахові компетентності**:

- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- Здатність оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
- Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

Необхідне технічне забезпечення: фортепіано, комп'ютер, Інтернет, аудіопрогравач. Методичним забезпеченням курсу є: робоча програма, підручники, посібники, монографії, матеріали інтернет-ресурсів, відео, аудіо записи музичних творів. Для більш ефективного засвоєння теоретичного та музичного матеріалу, для поліпшення комунікації між викладачем та студентом (у тому числі онлайн-комунікації), створення кращих умов для підготовки студентом семінарських завдань застосовувалися окремі засоби інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), зокрема створення на базі системи MOODLE тем лекційних та завдань семінарських занять, електронна пошта, ресурси Googlmeet та ZOOM.

ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

СПЕЦІАЛЬНІ (ФАХОВІ, ПРЕДМЕТНІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ

- 1.Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції в галузі сценічного мистецтва.
- 2.Здатність до комплексного оперування специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними тощо) при створенні та виробництві сценічного твору.
- 3.Здатність до публічної презентації результатів творчої (інтелектуальної) діяльності з метою популяризації українського й світового сценічного мистецтва.
- 4.Здатність до розуміння та комплексного оцінювання фундаментальних засад культурно-мистецьких процесів.
- 5.Здатність до ефективної комунікації у творчому колективі під час організації, реалізації та презентації сценічного твору.
- 6.Здатність брати участь у фахових дискусіях із питань історії сценічного мистецтва, актуального стану та тенденцій його розвитку.
- 7.Здатність до організації сценічних проєктів, фестивалів та мистецьких заходів.
- 8.Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід різноманітними шляхами й засобами.
- 9.Вміння застосовувати знання з педагогіки у навчально-виховному процесі у закладах вищої освіти.
10. Вміння планувати та здійснювати наукові дослідження, готувати результати наукової роботи до оприлюднення.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

- 1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі сформованої системи знань, уявлень, інтересів.
- 2.Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях.
- 3.Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- 4.Здатність оперувати новітніми інформаційними та цифровими технологіями у галузі культури і мистецтва.
- 5.Здатність бути критичним і самокритичним.
- 6.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- 7.Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.
- 8.Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- 9.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- 1.Володіти професійними навичками зі створення продуктів сценічного мистецтва.
- 2.Відтворювати власну художню концепцію в творах сценічного мистецтва.
- 3.Здійснювати аналіз стилів та напрямів у мистецтві.
- 4.Вести фахову дискусію іноземною мовою.
- 5.Застосовувати інформаційні технології у професійній діяльності.
- 6.Виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання в процесі реалізації сценічного твору.
- 7.Оперувати системою виражальних засобів (пластично-зображальних, звукових, акторсько-виконавських, монтажно-композиційних, сценарно-драматургічних) при створенні та реалізації сценічного твору.
- 8.Аналізувати художній твір із метою його сценічної інтерпретації.
- 9.Обирати художні засоби, необхідні для реалізації задуму сценічного твору (проєкту).
10. Володіти термінологією сценічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
11. Здійснювати педагогічну діяльність у сфері сценічного мистецтва.
12. Планувати та здійснювати наукові дослідження у сфері культури та мистецтва, готувати результати наукової роботи до оприлюднення.

Перелік тем

- Тема 1. Музика у культурі ХХ століття: періодизація, напрямки, течії, поняття, постаті
- Тема 2. Композиторські техніки ХХ століття і соціально-культурний контекст доби
Семінар. У пошуках нових звучань: становлення і розвиток електронної музики
- Тема 3. Неокласичні тенденції у виконавській та композиторській практиці другої половини ХХ століття
Семінар. Неоромантизм в європейській та українській музиці другої половини ХХ початку ХХІ століття
- Тема 5. Розширення прийомів гри на музичних інструментах: підготовлене фортепіано Джона Кейджа та розширене фортепіано Джорджа Крама
- Тема 6: Сакральна тема в творчості композиторів другої половини ХХ початку ХХІ ст.
Семінар. Хеппенінг, перформенс, музичний театр в європейській та українській сучасній музичній культурі
- Тема 7. Політика і музика в ХХ-ХХІ столітті
- Тема 8. Поетика хімерності в новітній музиці
Семінар. Нова простота і нова складність у ХХІ столітті
- Тема 9. Стильові міксти музики Томаса Адеса

Семинар. Новітня російська музика
Тема 10. Фактор виконавця в сучасній музичній культурі: ансамблі,
сольні артисти
Семинар. Новітні тренди конкурсу Gaudeamus: лауреати
2010-2015 років
Тема 11. Взаємодія популярного і елітарного:
експерименти Л. Андрісена, А. Шнітке, Габрієля Прокоф'єва,
GentleGiant
Семинар. Нова музика в кінематографі

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, дискусія, есеї, з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до занять.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE (адреса: <https://vnu.co.ua>).

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Відвідування лекцій	10
3.	Підсумкова контрольна робота (есеї, тест)	20
4.	Залік	50
	Всього	100

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійських онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Неформальна освіта.

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у відвідування культурно-мистецьких заходів, музичних фестивалів, майстер-класів, творчих зустрічей, гостьових лекцій тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bang on a Can All-Stars. Офіційний сайт ансамблю [Електронний ресурс]. – Режим вводу: http://bangonacan.org/bang_on_a_can_all_stars
2. Cooke M. A History of Film Music. — Cambridge University Press, 2008. — 586 p.
3. Ensemble Nostri Temporis (ENT). Сайт ансамблю. — [Електронний ресурс]. – Режим вводу: <http://entmusic.org/uk/ensemble>

4. Gaudeamus. Офіційний сайт конкурсу [Електронний ресурс]. – Режим вводу: <https://gaudeamus.nl>
5. King S. Why We Crave Horror Movies [Електронний ресурс]. – Режим вводу: <https://goo.gl/6HgSrN>
6. Проголландскую музыку : сб. статей. — СПб. : Про Арте, 2003. — 374 с.
7. Taruskin R. Back to Whom? Neoclassicism as Ideology // *The Danger of Music and Other Anti-Utopian Essays* / Richard Taruskin. – Berkeley : University of California Press, 2009. – P. 382–405.
8. Taruskin R. Music in the Early Twentieth Century : *The Oxford History of Western Music* / Richard Taruskin. – Oxford : Oxford University Press, 2010. – 880 p.
9. Untitled. Фільм. [Електронний ресурс]. – Режим вводу: <https://filmix.me/dramy/35275-bez-nazvaniya-2009.html>
10. Адорно Т. Философия новой музыки / Т. Адорно ; пер. с нем. – Москва : Логос, 2001. – 343 с
11. Акопян Л. Музыка XX века. Энциклопедический словарь / Л. Акопян. — М. : Практика, 2010 — 855 с.
12. Амосов Г. Лекции по электроакустической музыке / Амосов Г., Наджаров А., Хруст Ю. — М. : Издательство: Московский государственный психолого-педагогический университет, 2017. — 89 с.
13. Борисенко Н. Особливості фортепіанного стилю в багателях сучасних українських композиторів / Н. Борисенко // *Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство* : зб. наук. статей ; [упор. Т. Гуменюк, С. Тишко]. – К., 2010. – Вип. 34. – С. 295–304
14. Вибрані листи Сергія Рахманінова / Антон Батагов. Офіційний сайт композитора // [Електронний ресурс]. – Режим вводу: <https://goo.gl/NLxарF>
15. Габриэль Прокофьев: «Смешно, что бабушка говорила с американским акцентом» – Режим вводу: <https://goo.gl/pTrUKs>
16. Григоренко Е. Джон Кейдж. Творчество / Е. Григоренко. — К. : Музична Україна, 2012. — 232 с.
17. Дальхауз К. Почему так трудно понимать Новую музыку? [Електронний ресурс]. – Режим вводу: Часть первая <https://goo.gl/ehGRvJ> ; Часть вторая <https://goo.gl/UjmL2A> ; Часть третья <https://goo.gl/my5qDG> ; Часть четвертая <https://goo.gl/u3Vx9S> ; Часть пятая <https://goo.gl/WmShzn>
18. Двужильная И. Американский музыкальный минимализм / И. Двужильная. — Минск : А.Н. Вараксин, 2010. — 284 с.
19. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники / Э. Денисов. — М., 1986 — 207 с.
20. Денисова Е. Неороманические аспекты в отечественном концерте последней трети XX века. [Електронний ресурс]. – Режим вводу: <http://dissertation1.narod.ru/avtoferats2/av179.htm>
21. Десятерик Д. Сергей Зажитько / Д. Десятерик // *День*. – 2000. – № 240. 28 декабря [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.day.kiev.ua/95650/>.
22. Дмитрий Курляндский: «Следующая генерация будет поколением информационной пресыщенности». Один из самых деятельных и востребованных композиторов-реформистов — о сегодняшнем и завтрашнем днях новой музыки [Електронний ресурс]. – Режим вводу: https://www.colta.ru/articles/music_classic/458
23. Дубинец Е. Made in USA: Музыка — это всё, что звучит вокруг / Е. Дубинец. — М. : Изд. дом «Композитор», 2006. — 416 с.

24. Дубинец Е. Знаки звуков. О современной музыкальной нотации / Е. Дубинец. — Киев.: ГАМАЮН. - 1999 г. — 310 с.
25. Загайкевич А. Интервью [Электронный ресурс] / А. Загайкевич. – Режим доступа : <http://machine.radionoise.ru/texts/zagaykevich.html>
26. История зарубежной музыки. XX век : учебное пособие. — М. : Музыка, 2005. — 576.
27. Какая музыка 2016 года войдет в историю? Отвечают композиторы [Электронный ресурс]. – Режим ввода: https://www.colta.ru/articles/music_classic/13523
28. Кинг С. Предисловие к сборнику рассказов «Ночная смена» [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://goo.gl/BgkeQ2>
29. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века / Ц. Когоутек. — М., 1976. — 352 с.
30. Лавкрафт Г. Прозові твори / Г. Лавкрафт. – К. : Видавництво Жупанського, 2016. – Т.1. – 448 с.
31. Лигети Д. Состояния, события, превращения (пер. с нем. Е.Окуновой) // Композиторы о современной композиции (сост. Т.С.Кюрегян, В.С.Ценова). – М., 2009. – с.188-194.
32. Лобанова М. Дердь Лигети: эстетические взгляды и творческая практика 60-70-х (критика и размышления) // Теория и практика буржуазной культуры: проблема критики. Вып.94. – М., 1987. – с.140-172.
33. Маленьким профессиональным комьюнити не до больших геополитических игр. Киевский композитор Алексей Шмурак о том, что сейчас происходит в современной украинской музыке [Электронный ресурс]. – Режим ввода: https://www.colta.ru/articles/music_classic/14410
34. Манулкина О. От Айвза до Адамса: американская музыка XX века / О. Манулкина. — СПб. : Изд-во Ивана Лимбаха, 2010. — 784.
35. Неболюбова Л. Неоклассицизм : пособие по истории зарубежной музыки / Л. Неболюбова. – [К. : Киевская государственная консерватория, без года издания]. – 12 с.
36. От деятелей культуры требуют игнора реальности. Интервью с композитором Сергеем Невским [Электронный ресурс]. – Режим ввода: https://www.colta.ru/articles/music_classic/15455
37. От Люлли до Адеса, отдавая должное Мендельсону и Стравинскому [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://goo.gl/THjXgz>
38. Переверзева М. Свободная алеаторика и строгая форма – две вещи несовместные?
39. Ракунова И. Н. Новые композиторские технологии. Творчество Аллы Загайкевич / И. Н. Ракунова. – Київ : Феникс, 2010. – 208 с.
40. Росс А. Дальше – шум. Слушая XX век / А. Росс. — М. : Астрель, Corpus, 2012 — 520 с.
41. Рябоконева М. О. Музичний неокласицизм як феномен сучасної західноєвропейської культури : дис. канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / Рябоконева Марія Олександрівна – Київ, 2016. – 197 с.
42. Сильвестров В. Дождаться музыки : лекции-беседы / В. Сильвестров. – К. : Дух і літера, 2010. – 368 с.
43. Современная музыка в России: взгляд двадцатилетних. Часть I Александр Хубеев [Электронный ресурс]. – Режим ввода: https://www.colta.ru/articles/music_classic/12950
44. Современная музыка в России: взгляд двадцатилетних. Часть II Владислав Гарнопольский [Электронный ресурс]. – Режим ввода: https://www.colta.ru/articles/music_classic/12986
45. Современная музыка в России: взгляд двадцатилетних. Часть III Дмитрий Бурцев и Саша Елина [Электронный ресурс]. – Режим ввода: https://www.colta.ru/articles/music_classic/13033
46. Соколов А. Введение в музыкальную композицию XX века / А. Соколов. — М., 2004. — 231 с.

47. Соколов А. Музыкальная хронология XX века. [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://goo.gl/8R851q>
48. Стригина Е. Судьбы романтизма в музыке XX века [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://goo.gl/ycmve6>
49. Сыров В.Н. Стилиевые метаморфозы рока или путь к «третьей» музыке / В. Сыров. — Нижний Новгород : Изд-во Нижегородского университета, 1997.
50. Теория современной композиции Учебное пособие / Отв. редактор В. Ценова. М.: Музыка, 2005. - 624 с
51. Томас Адес: я не делаю различий между музыкой, написанной в последнюю тысячу лет [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://goo.gl/z9TrRz>
52. Ухо-ансамблю. Сторінка соц-мережі [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://www.facebook.com/ukhomusic/>
53. Цареградская, Татьяна. Брайан Фернихоу: очарование музыкального жеста / Т. Цареградская // Научный вестник Московской консерватории.— 2014. — № 2. С. 155-175
54. Чередниченко Т. Музыка в истории культуры / Т. Чередниченко. — М., 1994. — 173 с.
55. Чередниченко Т. Музыкальный запас. 70-е / Т. Чередниченко. — М., 2002. — 578 с.
56. Чудненко К. Музыка, которая изменила Алексея Войтенка [Электронный ресурс]. – Режим ввода: <https://goo.gl/ZegBgG>
57. Шапинская Е. «Сны Просперо, рассказанные языком современной музыки: фантазмагория Томаса Адеса на тему „Бури“ Уильяма Шекспира» // «Культура культуры». 2014. Т. 3. № 3 (3).
58. Шёнбергер Э. Искусство жечь порох ; [пер. с нидерландского И. Лесковской под ред. Б. Филановского] / Э. Шёнбергер. — СПб. : Издательство Ивана Лимбаха, 2007. — 400 с.